

Verslag stadsgesprek versterken lokale journalistiek in Haarlem

Inleiding

Wordt de lokale overheid nog wel voldoende gecontroleerd? Volgen de journalisten het reilen en zeilen van politiek en lokale instanties afdoende, kortom: functioneert de lokale journalistiek naar behoren? Die vragen stonden centraal tijdens het stadsgesprek op dinsdag 24 oktober in De Pletterij. Doel van de bijeenkomst was om met de deelnemers tot een burgeradvies te komen over de versterking van de lokale journalistiek en dit aan te bieden aan het college van B & W en de gemeenteraad van Haarlem

Directe aanleiding voor de bijeenkomst vormde het initiatief van de Leidse gemeenteraad. Die had dezelfde vragen en liet daarom de Universiteit van Leiden onderzoeken of er een projectfonds moet worden ingesteld voor de Leidse journalistiek. In dit rapport wordt ingegaan op twee vragen: wat is de stand van zaken in het Leidse medialandschap en op welke wijze kan de gemeente een fonds inrichten voor de stimulering van de lokale journalistiek met behoud van onafhankelijkheid. Naar aanleiding hiervan heeft het Leidse college van B & W de gemeenteraad voorgesteld om een dergelijk stimuleringsfonds in te stellen. Deze heeft daar inmiddels mee ingestemd.

Het Leidse rapport schets een beeld van de stand van zaken van de lokale journalistiek die niet veel afwijkt van Haarlem. Dit blijkt uit de quickscan die de Pletterij en de stichting Stadsgesprekken lieten maken van het Haarlemse medialandschap. Ook in Haarlem is sprake van een divers media landschap met veel lokaal nieuws. Die schijn bedriegt echter. De media blijken grotendeels uit dezelfde ruif te plukken. Persberichten waarmee de gemeente, politie, actiegroepen, welzijnsorganisatie en culturele instellingen de lokale media bestoken worden door de redacties omhelsd. Vrijwel ongefilterd komen die in de kolommen of op de zenders. Dat leidt per saldo tot een groot bereik van die informatie, maar veel differentiatie is er niet.

Lokale onderzoeksjournalistiek vindt niet of nauwelijks plaats. Het 'tijdrovende karakter' en het risico dat het geen 'bruikbare kopij' oplevert is te groot, zo constateert de hoofdredacteur van het Haarlems Dagblad Bill Meijer in de quickscan. De rol van de lokale journalistiek als 'waakhond van de democratie' lijkt flink te hebben ingeboet. Om deze traditioneel belangrijke rol van de lokale journalistiek voor de toekomst te kunnen waarborgen, moeten maatregelen worden genomen hoe dit blijvend kan worden gerealiseerd.

Dit burgeradvies geeft daar een eerste aanzet toe aan de hand van de uitkomsten van het stadsgesprek. Centraal staan hierin de 'waarom' vraag en de 'hoe' vraag. Ook is gesproken over de risico's en bezwaren om als lokale overheid een rol te spelen bij het versterken van de lokale journalistiek.

Waarom de lokale journalistiek versterken?

Er zijn tijdens het stadsgesprek een aantal argumenten aangevoerd over het belang van het versterken van de lokale journalistiek. De belangrijkste argumenten staan hieronder.

1. Goede analyse, kritische duiding en onderzoek op basis van journalistieke principes.
2. Waakhondfunctie lokale democratie is een maatschappelijke behoefte.
3. Onafhankelijkheid en diversiteit in nieuwsgaring en berichtgeving.
4. Objectieve, betrouwbare getoetste feiten in plaats van subjectiviteit en beleving (feitenvrije berichtgeving).
5. Versterking betrokkenheid en engagement burgers.
6. Onvoldoende middelen voor degelijke onderzoeksjournalistiek.
7. Agendering maatschappelijke en politieke onderwerpen.
8. Opiniëring.
9. Nieuwe journalistieke vormen om jongeren en lager opgeleiden te bereiken.
10. Vertaling landelijk nieuws naar lokale betekenis.

Hoe de lokale journalistiek te versterken?

1. Oprichting van een onafhankelijke stadsredactie voor lokale (onderzoeks)journalistiek die de resultaten de resultaten gratis beschikbaar stelt.
2. Instellen projectenfonds in navolging van Leiden.
3. Stimuleren abonnement HD via de Haarlem Pas en abonnement voor lokale politiek en ambtenaren.
4. Online media versterken gericht op jongeren.
5. Lokale en regionale samenwerking tussen mediaorganisaties.
6. Factchecking bevorderen.
7. Subsidie als standaard voor kranten (vergelijkbaar met beleid in Luxemburg).
8. Advertentieruimte inkopen door gemeente.
9. Studiebeurzen voor onderzoeksjournalisten beschikbaar stellen.
10. Gedragsverandering journalisten (kritischer).

Risico's en bezwaren.

1. Subjectiviteit.
2. Wie betaalt bepaalt (ondermijning waakhondfunctie).
3. Fonds heeft een beperkte levensduur.
4. Is geld genoeg? Gaat het niet meer om een cultuurverandering in de media?
5. Representativiteit bestuur fonds.
6. Vestzak, broekzak (media gaan antiperen op beschikbare middelen).

Advies.

De eerste twee suggesties verder uitwerken op een vervolgbijeenkomst.